

**Білявський В.М.**

*аспірант кафедри менеджменту Київського національного  
торговельно-економічного університету*

### **ВІТЧИЗНЯНІ ПРОБЛЕМИ ЗБІЛЬШЕННЯ ВАРТОСТІ СОЦІАЛЬНОГО КАПІТАЛУ**

Належне ставлення до інтелекту і творчих здібностей особи є передумовою серйозного прогресу в сфері розвитку високих технологій, що у свою чергу, є запорукою процвітаючої економіки. Подібний прогрес призводить до змін не лише в сфері технологій, але і в соціальній сфері, змушуючи відшукувати нові способи суспільної регуляції. За такої постановки проблеми важливого значення набуває збільшення вартості соціального капіталу.

Під соціальним капіталом ми розуміємо потенціал взаємної довіри та взаємодопомоги працівників, цілераціонально сформований у міжособистісних відносинах, який дозволяє мобілізувати додаткові ресурси, що у свою чергу створюють умови для координації і кооперації заради взаємної вигоди усього колективу загалом.

Для збільшення вартості соціального капіталу доцільно використовувати програму, яка б вирішувала наступні проблеми:

- Оскільки державні органи управління та органи місцевого самоврядування не мають важелів для створення багатьох форм соціального капіталу (довіри, надійності, взаємодії, репутації, прозорості, очікувань, соціальних норм, етики ділових відносин, тощо), останній стає побічним продуктом традицій, розділяючи історичний досвід й інші фактори, що знаходяться поза сферою контролю державних контролюючих органів. Вітчизняні політики також повинні були б усвідомлювати, що соціальний капітал груп, які мають вузький “радіус довіри” (на наш погляд останній повинен мати такі ознаки як: солідарність; суворість етичної системи; спосіб реалізації влади; ставлення до праці, нововведень, заощадливості та прибутку), формує “негативну зовнішню оцінку і стає шкідливим для суспільства”.
- Сферою, де державні органи управління та органи місцевого самоврядування мають найбільшу пряму здатність формувати соціальний капітал, є освіта. Освітні установи створюють не лише людський капітал, але і соціальний капітал у формі соціальних правил й норм. Дана властивість притаманна не лише первинній і середній освіті, але й професійній освіті. Наприклад, студенти економічних вищих навчальних закладів вивчають не лише економіку, але й етику ділових відносин, що є однією з гарантій запобігти зловживанню службовим становищем. Але, в цілому, у навчальних планах вищих навчальних закладів соціальні дисципліни представлені недостатньо.

- Державні органи управління та органи місцевого самоврядування опосередковано сприяють створенню соціального капіталу, забезпечуючи необхідні суспільству права власності і громадської безпеки. Наприклад, в тій частині країни, де державні органи управління та органи місцевого самоврядування історично не спроможні виконувати покладені на них функції здійснюються через вплив мафіозних структур, які можуть бути зрозумілі як приватні захисники прав власності. Подібне можна було спостерігати і на Україні протягом 90-х років ХХ ст.
- Державні органи управління та органи місцевого самоврядування можуть справляти серйозний негативний вплив на соціальний капітал, коли вони починають дії, які краще було б здійснити приватному сектору економіки країни. Здатність співробітничати заснована на традиціях і практиці: якщо державні органи управління та органи місцевого самоврядування намагаються “організувати всю господарську діяльність”, то індивіди стають залежними від цього і втрачають здібність співпрацювати один з одним. Така проблема існувала на Україні за часів командно-адміністративної системи управління, коли комуністична партія свідомо прагнула підірвати довіру до усіх форм горизонтальної асоціації на користь вертикальних зв’язків між державними органами управління і партією (в одній особі) й індивідами. Це залишило пост-радянське суспільство позбавленим як довіри, так і багатьох демократичних рис.

Залишаються, як мінімум, ще два додаткових джерела соціального капіталу, що знаходяться поза роллю державних органів управління та органів місцевого самоврядування.

Перше джерело – це релігія. Незважаючи на те, що не всі форми релігії створюють позитивний соціальний капітал (сектантство наприклад, може поширювати нетерпимість, ненависть і насильство), релігія історично була одним з найбільш важливих джерел культури, і ймовірно залишиться ним і в майбутньому.

Друге джерело соціального капіталу в країнах, що розвиваються – це глобалізація. Глобалізація приносить не лише фізичний капітал, але також ідеї та культуру. Незважаючи на те, що глобалізація загрожує зникненням місцевої культури і традицій, вона також привносить нові ідеї, звичаї, тощо.

Таким чином, ускладнення характеру економічної діяльності в умовах трансформування економіки країни вимагає поряд з знаннями економічної сфери знань у соціальній сфері, розуміння нового менталітету, що формується в українському суспільстві для впровадження якісно нових підходів у процеси суспільного управління.